

Schelpenvisserij

Al ver terug in de geschiedenis bestaat het beroep van schelpenvisser al. Vaak was het meer een bijberoep. In de slappe tijd, wanneer er minder vis werd gevangen gingen veel vissers over op schelpenvisserij om de verdiensten wat omhoog te brengen. Aan het eind van de middeleeuwen werd het een echt eigen beroep. Een schelpvisser kan zowel met een schip de schelpen (op)vissen als wel langs de vloedlijn de schelpen ophalen.

In Nederland en België kende de schelpenvisserij rond de 16e en 17e eeuw een sterke bloeiperiode en heeft men het over een schelpindustrie. Bij vele kustplaatsen werden schelpen aan de vloedlijn op een door een paard getrokken schelpenwagen geschept. Ook werden schelpen vanuit een schip met netten opgevisst. Het merendeel ging naar een kalkbranderij om in kalkovens te worden gebrand tot schelpkalk. In Beverwijk was een kalkbranderij waar de vissers van Wijk aan Zee hun

schelpen brachten voor verdere verwerking. Ook werden schelpen in plaats van grind gebruikt als verharding voor paden, een schelpenpad. Nu nog worden paden voorzien van schelpen.

Volgens de Vereniging Nederlandse Schelpenvissers wordt er sinds halverwege 20e eeuw zo tussen de 170.000 en 210.000 m³ per jaar gevestigd aan schelpen. Een groot deel daarvan wordt gebruikt als grit voor de pluimveehouderij. In het West-Fries wordt een schelpvisser ook een skulper genoemd.

De Noordzeestranden leverden tot in de vijftiger jaren van de twintigste eeuw genoeg schelpen op om schelpenvissers, ook wel scilplieden genoemd, een bestaan te bieden. Zij brachten de schelpen per kar van het strand naar een kalkoven. Tegenwoordig worden schelpen grootschalig gewonnen met behulp van 'schelpenzuigers', schepen die op de Noordzee en de diepere zeegeten bij de Waddeneilanden actief zijn. Ze worden gebruikt

voor weg- en erfverharding, isolatie van vloerruimten en dergelijke. In Nederland vind men ook schelpenpaden en dan vooral in natuurgebieden en natuurrecreatieparken.

De schelp (of bij slakken ook wel het 'slakkenhuis') is een uit kalk (calciet en/of aragoniet) en andere mineralen bestaand (meestal) uitwendig skelet, dat door een weekdier (stam der Mollusca) wordt aangemaakt. Schelpen bestaan uit calciumcarbonaat (CaCO₃, kalk).

De kalk (CaCO₃) wordt in een kalkoven tot meer dan 1000 °C verhit. Hierbij ontleedt deze kalk in calciumoxide (CaO) en koolzuurgas (CO₂), dat ontwijkt. Het oxide valt tot poeder uiteen en wordt ongebluste kalk genoemd. Ongebluste kalk had (en heeft) vele toepassingen. Het meest werd de poederkalk na blussen met water (lessen) in de bouw gebruikt als bindmiddel in mortels.

Schelpkalkovens vond men daar waar grond- en/of brandstoffen (schelpen en turf) gemakkelijk konden worden aangevoerd, zoals achter de Noord Hollandse duinenrij in Beverwijk.